

تأثیر سبک‌های یادگیری متفاوت در عملکرد زبان آموزان ایرانی در انواع مختلف پرسش‌های آزمون آیلتس

منصوره سجادی^۱، محمدصادق باقری^{۲*}، فیروز صدیقی^۳

۱. دانشجوی دکتری زبان انگلیسی، دانشکده علوم انسانی، واحد شیراز، دانشگاه آزاد اسلامی، شیراز، ایران.
۲. استادیار زبان انگلیسی، دانشکده علوم انسانی، واحد شیراز، دانشگاه آزاد اسلامی، شیراز، ایران.
۳. استاد زبان انگلیسی، دانشکده علوم انسانی، واحد شیراز، دانشگاه آزاد اسلامی، شیراز، ایران.

دریافت: ۹۷/۶/۷ پذیرش: ۹۷/۷/۲۴

چکیده

مطالعه حاضر تلاشی است به منظور گسترش دانش ما در زمینه تأثیر سبک‌های مختلف یادگیری بر عملکرد داوطلبان ایرانی در آزمون آیلتس. هدف پژوهش حاضر، بررسی سبک‌های مختلف یادگیری و میزان اثرگذاری آن‌ها بر کسب نمرات بالاتر و نیز عملکرد زبان آموزان در انواع پرسش‌های آزمون آیلتس است. در این تحقیق، ۹۰ نفر از زبان آموزان رشته‌های مختلف تحصیلی شرکت کردند. ابزار مورد استفاده در این پژوهش شامل پرسشنامه سبک‌های شناختی طراحی شده از سوی کلب (1984) و نیز یک آزمون آیلتس مدل است. نتایج تحلیل داده‌ها با استفاده از نرمافزار اس.پی.اس. اس. نشان داد که بیشتر داوطلبان دارای سبک‌شناختی بازتاب‌گرا هستند و به ترتیب پس از آن، داوطلبان عمل‌گرا، فعل‌گرا و نظریه‌پرداز قرار دارند. در این میان، داوطلبان عمل‌گرا عملکرد بهتری در آزمون آیلتس در هر مهارت داشتند. نتایج واریانس یکطرفه (Anova One - Way) نشان داد که بین متعلق بودن به هرکدام از سبک‌های یادگیری و میزان موفقیت در آزمون آیلتس، تفاوت معناداری وجود دارد. به علاوه، میان متعلق بودن به هر یک از این سبک‌های یادگیری و عملکرد زبان آموزان در انواع مختلف پرسش‌های آیلتس T از جمله پرسش‌های تکمیل جمله و چهارگزینه‌ای، رابطه معناداری مشاهده شد.

واژه‌های کلیدی: سبک‌های یادگیری، نوع پرسش، تفاوت‌های فردی، آزمون آیلتس.

۱. مقدمه

سبک یادگیری^۱ از مصاديق تفاوت فردی است و میزان و نوع یادگیری همسو با سبک یادگیری افراد متفاوت می‌شود. به طور کلی سبک یادگیری به عنوان مجموعه‌ای از ویژگی‌های شناختی، عاطفی و فیزیولوژیکی شناخته می‌شود. سبک‌های یادگیری فاکتورهای نسبتاً پایداری هستند که نشان می‌دهند، زبان آموزان چگونه درک می‌کنند، ارتباط برقرار می‌کنند و به محیط یادگیری پاسخ می‌دهند. پژوهش‌های فراوانی در زمینه تأثیر سبک‌های یادگیری بر آموزش زبان انجام شده است؛ اما ضرورت تحقیق و پژوهش بیشتر در این حوزه از این رو همچنان پابرجاست که تأثیر تفاوت‌های فردی و توانایی‌های گوناگون ذهنی در عملکرد بهینه زبان آموزان در آزمون‌های استاندارد زبان که گاهی با سرنوشت تحصیلی و شغلی آن‌ها ارتباط تنگاتنگ دارد، کمتر بررسی شده است؛ ضمناً اینکه در آموزش زبان اهمیت دادن به اندازه‌گیری منصفانه توانایی آزمون دهنده، امری گریزناپذیر است.

به همین منظور، در این مطالعه به بررسی سبک‌های مختلف یادگیری و میزان اثرگذاری آن‌ها بر کسب نمرات بالاتر در آزمون آیلتس پرداخته می‌شود. از آنجا که آیلتس آزمونی است که در آن انواع مختلف پرسش‌ها، از جمله پرسش‌های چندگزینه‌ای، پرسش‌های پاسخ‌کوتاه و پرسش‌های تکمیل جمله، به کار رفته است و نیز استفاده از فرم، جدول، نمودار و نقشه در این آزمون امری بدیهی است. بنابراین، کسب نمره بالاتر در آن علاوه بر داشتن زبانی، منوط به توانایی فردی در عملکرد بهینه در پاسخ‌دهی به تمام انواع این پرسش‌هاست. به همین دلیل، در این پژوهش، با در نظر گرفتن این نکته سعی شده است عملکرد افراد با سبک‌های یادگیری گوناگون در انواع مختلف پرسش‌های آزمون آیلتس بررسی شود تا مؤثرترین سبک یادگیری به لحاظ عملکرد در انواع مختلف پرسش‌های آزمون مشخص شود و درواقع، این نوعی نگاه جدید به حل مسئله تفاوت‌های فردی و تأثیرات آن در آموزش زبان است. به طور کلی مطالعات موجود در این زمینه، بیشتر به بررسی تأثیر سبک‌های شناختی و فراشناختی یا ترجیحات ادراکی بر عملکرد فرآگیران در یادگیری مهارت زبانی می‌پردازند و عمدها سبک‌های مختلف را دو بهدو مقایسه می‌کنند؛ اما جستار حاضر با نگاهی تازه، تأثیر شیوه‌های یادگیری گوناگون در عملکرد داوطلبان آزمون آیلتس را در انواع مختلف پرسش-

های آزمون بررسی می‌کند. بنابراین، اهداف اصلی مطالعه حاضر بر مبنای آنچه بیان شد ر موادی که آورده می‌شود گنجانده شده است:

۱. بررسی میزان اثرگذاری انواع سبک‌های یادگیری بر موفقیت داوطلبان ایرانی در آزمون آیلتس.
۲. بررسی تأثیر تفاوت‌های فردی از لحاظ سبک‌های یادگیری در عملکرد زبان‌آموزان در انواع مختلف پرسش‌ها در آزمون آیلتس.

بر همین اساس، پرسش‌های تحقیق عبارت‌اند از:

۱. متداول‌ترین سبک یادگیری (با توجه به نظریه کلب) در بین فراگیران ایرانی زبان انگلیسی چیست؟
۲. آیا بین سبک یادگیری و میزان موفقیت زبان‌آموزان در آزمون‌های زبان انگلیسی تفاوت معناداری وجود دارد؟
۳. آیا بین تنوع سبک‌های یادگیری و نحوه عملکرد زبان‌آموزان در انواع مختلف پرسش‌ها در آزمون آیلتس تفاوت معناداری وجود دارد؟

برای دستیابی به اهداف تحقیق بر اساس پرسش‌های مطرح شده، فرضیات زیر بیان شد:

۱. بین سبک یادگیری و میزان موفقیت زبان‌آموزان در آزمون‌های زبان انگلیسی تفاوت معناداری وجود ندارد.

۲. بین تنوع سبک‌های یادگیری و نحوه عملکرد زبان‌آموزان در انواع مختلف پرسش‌ها در آزمون آیلتس تفاوت معناداری وجود ندارد.

پرسش اول تحقیق فقط برای روشن شدن میزان فراوانی سبک‌های یادگیری مطرح شد. بنابراین، فرضیات تحقیق بر مبنای پرسش‌های دوم و سوم ارائه شد.

در پایان، گفتنی است که یافته‌های این مطالعه تأییدی است بر پژوهش‌های متیو^۲ (1996) و آکسفورد^۳ (1990) و از دستاوردهای آن‌ها - مبنی بر اینکه زبان‌آموزان بر مبنای نوع شخصیت خود به سبک‌های مختلف یادگیری تمایل دارند که بر عملکرد و یادگیری آن‌ها نیز اثر می‌گذارد - حمایت می‌کند و نشان می‌دهد که زبان‌آموزان با سبک‌های مختلف یادگیری، هم در پاسخ‌گویی به انواع پرسش و هم در عملکرد تحصیلی، متفاوتند. متیو (1996) نشان داد که فراگیران با سبک‌های مختلف یادگیری در عملکرد تحصیلی خود متفاوتند و سبک‌های

خاصی ممکن است در مقایسه با دیگر سبک‌ها در فعالیت‌های گوناگون آموزشی اثرگذارتر باشد. این مطالعه نیز اهمیت آگاهی از سبک‌های یادگیری گوناگون زبان‌آموزان را در محیط آموزشی تقویت می‌کند. امروزه به لطف حجم زیاد تحقیقات در حوزه یادگیری زبان دوم، به درکی عمیق‌تر از فراگیران، تفاوت‌های یادگیری‌شان، سبک‌های یادگیری، مشکلات یادگیری و میزان استعداد آن‌ها رسیده‌ایم که باید در مدیریت کلاس و ارائه طرح درس‌ها و نیز در طراحی آزمون‌ها، این نکات به کار بسته شوند (Abdul Nasir, 2009).

۲. پیشینهٔ تحقیق

۲-۱. پیدایش مفهوم سبک یادگیری

به‌طور کلی تنها هدف آموزش و پرورش و به‌ویژه آموزش زبان در گذشته، انتقال موفقیت‌آمیز اطلاعات و مهارت‌ها به فراگیران بود (زارعی و خلیلی، ۱۳۹۶). اعتقاد بر این بود که فقط معلمان می‌دانند که فراگیران باید چه چیزی را یاد بگیرند. همچنین، پژوهشگران در گذشته بر این باور بوده‌اند که داشتن اندکی انگیزه برای یادگیری فراگیران کافی است (Polat et al., 2015). با این حال، در آغاز دهه ۱۹۷۰، محققان متوجه شدند که زبان‌آموزان به‌طور فعل در فرایند یادگیری زبان شرکت می‌کنند (Shen, 2010). با توجه به این مشاهدات، علاقه به درک تفاوت‌های یادگیری در فراگیران و نحوهٔ شکل‌گیری این تفاوت‌ها در فرایند یادگیری زبان به وجود آمد (Moradkhan, 2013). نظریات مطرح در دهه ۱۹۷۰، راهگشای ارائهٔ فرضیات دیگر در توصیف روند یادگیری زبان شد. محققان در دهه ۱۹۷۰، ادعا کردند ممکن است فراگیران فرایند یادگیری متفاوتی بر اساس ترجیحات و سبک‌های یادگیری منحصر به خودشان داشته باشند. نتیجهٔ مطالعهٔ حاضر نیز این فرضیات را تأیید کرد. نتیجهٔ چنین مطالعاتی به پیدایش مفهوم تفاوت‌های یادگیری منجر شد و مفهوم تفاوت‌های یادگیری نیز به پیدایش اصطلاح «سبک یادگیری» انجامید (Moradkhan, 2013).

کلب^۴ (1984)، هانی و مامفورد^۵ (1992) سبک یادگیری را به مثبتة روش‌های ترجیحی یا عادت فردی برای پردازش اطلاعات و تبدیل آن به دانش تعریف کردند. براؤن^۶ (2005) معتقد است یکی از مهم‌ترین مصادیق تفاوت‌های فردی که در سال‌های اخیر بسیار به آن توجه شده است، تنوع در سبک یادگیری است که سبب تنوع در یادگیری و نیز تنوع در

عملکرد در آزمون‌ها می‌شود. کوهن^۷ (2010) سبک‌های یادگیری را خصوصیاتی می‌پندشت که می‌تواند در طول فرایند یادگیری زبان دوم یا زبان خارجی ایجاد شود. همان‌طور که قبل از ذکر شد، سبک یادگیری به‌طور کلی از سوی دانشمندان به عنوان عامل پایدار تفاوت‌های فردی در فرآگیران طبقه‌بندی شده است (Cassidy, 2004).

در یادگیری زبان دوم و زبان خارجی، سبک یادگیری فردی نقش مهمی ایفا می‌کند. بسیاری از مطالعات بر ارتباط بین سبک یادگیری و پیشرفت تحصیلی صحه گذاشته‌اند (Shen, 2010). پژوهش اثرگذار رید^۸ در سال ۱۹۸۷ در مورد سبک یادگیری زبان سبب شد تا تأثیر این تنوع در زبان‌آموزان در تمام زمینه‌های یادگیری زبان دوم بررسی شود (Moradkhan, 2013).

کلب (1984) سبک‌های یادگیری را اولویت‌های یادگیری پایدار تعریف می‌کند و بر آن است که سبک‌های یادگیری منعطف هستند. چارچوب نظری این مطالعه، بر نظریه سبک یادگیری کلب استوار است. طبق نظر وی، ویژگی‌های روان‌شناختی ناشی از تفاوت‌های فردی، راهبردهای خاصی را که فرد هنگام یادگیری بر می‌گزیند، تعیین می‌کند. کلب سبک‌های یادگیری زبان‌آموزان را با عنوان نظریه‌پردازان^۹، بازتاب‌گرایان^{۱۰}، فعال‌گرایان^{۱۱} و عمل‌گرایان^{۱۲} طبقه‌بندی می‌کند.

فعال‌گرایان خود را به‌طور کامل و بدون تردید در تجارب جدید درگیر می‌کنند و از لحظه حال لذت می‌برند و تحت تأثیر تجربه‌های آنی هستند. بازتاب‌گرایان اطلاعات را جمع‌آوری می‌کنند و ترجیح می‌دهند قبل از نتیجه‌گیری، همه‌چیز را به‌طور کامل بستخنند. نظریه‌پردازان مشاهدات را مطابقت می‌دهند و یکی می‌کنند و آن‌ها را به نظریه‌های پیچیده، اما منطقی تبدیل می‌کنند. عمل‌گرایان مشتاقند تا ایده‌ها، نظریه‌ها و تکنیک‌ها را عملاً امتحان کنند. به اعتقاد کلب، همه افراد یاد می‌گیرند؛ ولی با سبک‌های متفاوت. در بین افراد کلاس، برخی بلافاصله بعد از توضیح معلم درس را فرا می‌گیرند که این افراد بیشتر سبک یادگیری‌شان جذب‌کننده است. برخی دیگر مطلب را کمی دیرتر می‌آموزند و یا اصلاً سر کلاس یاد نمی‌گیرند. این بدان معنا نیست این افراد هوش کمتری دارند و نمی‌توانند بیاموزند؛ بلکه سبک یادگیری‌شان متفاوت است و ممکن است واگرا، هم‌گرا یا انطباق‌پذیر باشند. تغییر شیوه تدریس از حالت سخنرانی صرف به استفاده از ابزارهای مدرن آموزشی، مانند پاورپوینت و فیلم‌های آموزشی، استفاده از روش

بحث گروهی و فعالیتهای عملی در حین تدریس، می‌تواند سبب یادگیری بیشتر فرآگیران و افزایش انگیزه در آنان شود. البته، ناگفته نماند که برخی از فرآگیران هم با هیچ‌یک از این روش‌ها در کلاس یاد نمی‌گیرند و باید خودشان در محیطی دیگر مثل منزل درس بخوانند.

۲ - ۲. مطالعات مرتبه در ایران و خارج از کشور

در ایران محققان بیشتر بر سبک‌های مختلف شناختی و تأثیر آن‌ها در عملکرد آزمون دهندگان تمرکز کرده‌اند. خدادادی و زینالی (2012) ارتباط بین سبک‌های شناختی وابسته به و مستقل از زمینه و توانایی درک شنیداری داوطلبان آیلتس را بررسی کرده‌اند. نتایج تحقیق آن‌ها نشان داد که سبک‌شناختی وابسته به زمینه، همبستگی بیشتری با پرسش‌های چندگزینه‌ای و جورکردنی در مقایسه با سبک‌شناختی مستقل از زمینه دارد.

ریاضی (۲۰۰۷) پژوهشی با ۲۱۹ زبان‌آموز زبان انگلیسی در شیراز برای شناسایی سبک‌های یادگیری آن‌ها انجام داد. در این مطالعه، پرسش‌نامه «ترجیح یادگیری زبان» استفاده شد. شرکت‌کنندگان از سطوح مختلف آموزش و سینم مختلف بودند. بر اساس یافته‌های این مطالعه، دانشجویان رویکرد ارتباطی را که به‌شکل انجام دادن تکالیف به صورت دونفره یا گروهی است، ترجیح می‌دهند و تصور می‌کنند، به بهبود مهارت‌های زبان انگلیسی کمک می‌کند. همچنین، آن‌ها تمایل دارند در بحث‌های کلاس شرکت و تعامل کنند. نتایج این تحقیق نشان داد که بر اساس نوع شخصیت، دانشجویان به سبک‌های مختلف یادگیری یا ترجیحات یادگیری گرایش دارند که در عملکرد و یادگیری آن‌ها تأثیر می‌گذارد.

در مورد رابطه بین سبک‌های یادگیری و نحوه استفاده از راهکارهای آموزشی، گروسمن^۴ (2011) به این نتیجه رسید که بین این دو ارتباط وجود دارد. وی اثبات کرد که انواع خاصی از راهکارها برای یادگیری موفقیت‌آمیز گروه‌های مختلف از سبک‌های یادگیری گوناگون مهم‌تر است. از دیگر یافته‌های این تحقیق آن است که بین انواع شخصیت‌ها و ویژگی‌های فرآگیران و نحوه شکل‌گیری سبک‌های یادگیری و موفقیت تحصیلی آن‌ها در مدرسه و دانشگاه، در دوره‌های کارشناسی و کارشناسی ارشد رابطه وجود دارد.

در راستای اهداف مطالعه حاضر، تحقیقات محدودی نیز وجود دارند که نظری یا تجربی‌اند و فقط به بررسی نقش شخصیت و سبک‌های یادگیری در عملکرد آزمون آیلتس می‌پردازنند.

به طور خلاصه، بررسی مقالات سبب شد ما به عناصر شناختی، ادراکی و شخصی اثرگذار بر یادگیری، عملکرد در آزمون و استفاده از راهکارها نزد فرآگیران توجه کنیم. تأثیر تفاوت‌های فردی و ترجیحات شخصی در یادگیری در پیشینه تحقیق ذکر شده است.

۲. روش تحقیق

این پژوهش از نوع نیمه‌تجربی است و با طرح چهار گروه آزمایش انجام شد.

۳-۱. جامعه آماری و نمونه

در این مطالعه، نود داوطلب ایرانی آیلتس از شعبه مرکزی مؤسسه زبان انگلیسی شکوه در تهران شرکت کردند و روش نمونه‌گیری بر اساس قابلیت دسترسی انجام شد و تمام نود نفر زبان آموز سطح آیلتس مؤسسه در تحقیق شرکت داده شدند. نمونه شامل فرآگیران دختر و پسر بود و بیشتر آن‌ها بین ۲۰ تا ۲۷ سال داشتند. شرکت‌کنندگان شامل ۳۵ مرد و ۵۵ زن و همگی دانشجو یا فارغ‌التحصیل مقاطع کارشناسی و کارشناسی ارشد در رشته‌های مختلف علوم انسانی، علوم فنی، پزشکی و پرستاری بودند. هدف بیشتر این زبان‌آموزان از شرکت در دوره‌های آیلتس این بود که آن‌ها این آزمون را شاخصی امن، معتر و قابل اعتماد برای سنجش توانایی زبانی واقعی افراد می‌دانستند و نیز باور داشتند که کسب نمره بالاتر در این آزمون برای مقاصد دانشگاهی، از جمله تسهیل تلاش خود در آموزش، مهاجرت و اعتبار حرفه‌ای در آینده، اهمیت دارد.

۳-۲. ابزار تحقیق

به منظور پاسخ دادن به پرسش‌های تحقیق، ابتدا از پرسشنامه سبک‌های یادگیری کل استفاده شد. پرسشنامه دارای هشتاد مورد است و با هدف تشخیص سبک یادگیری و ترجیحات آموزشی فرآگیران طراحی شده است. علاوه بر پرسشنامه، از نمونه‌ای از آزمون‌های رایج آیلتس (می ۲۰۰۸) هم استفاده شد. در این آزمون، مدل بخش‌های مهارت‌های خواندن و شنیدن، شامل انواع مختلفی از پرسش‌ها مانند، پرسش‌های تکمیل فرم، پرسش‌های تکمیل یادداشت، پرسش‌های پر کردن جای خالی، پرسش‌های تکمیل جمله و همچنین، پرسش‌های چندگزینه‌ای و جورکردنی بودند.

۳-۳. روند تحقیق

برای اطمینان از اینکه تمام شرکتکنندگان در آزمون آیلتس دارای سطح دانش زبانی یکسانی هستند، قبل از آزمون بسندگی زبان انگلیسی (ELPT) از داوطلبان به عنوان آزمون تعیین سطح گرفته شد و نتایجی که پژوهشگر تجزیه و تحلیل کرد، منحنی نرمالی را نشان داد. پرسشنامه سبک‌های یادگیری کلب به زبان آموزان داده شد. آنچه از پرسشنامه بر می‌آید، فراگیران ایرانی زبان انگلیسی، بیشتر علاقه‌مند به مشاهده و تجزیه و تحلیل مسائل بودند و تمایل داشتند قبل از اقدام یا نتیجه‌گیری که جزء ویژگی‌های افراد با سبک یادگیری تعاملی است، به طور دقیق فکر کنند. بر اساس نتایج آمار توصیفی، بیشتر داوطلبان به عنوان فراگیران تعاملی و به دنبال آن عمل‌گرای، فعال و نظریه‌پرداز شناخته شدند. پس از آن، تحلیل واریانس یکطرفه برای تجزیه و تحلیل و مقایسه میانگین نمرات آزمون آیلتس بین چهار گروه سبک‌های یادگیری اجرا شد. بر پایهٔ یافته‌ها، گروه فعالان در کل، عملکرد بهتری داشتند. همچنین، نتایج تجزیه و تحلیل واریانس یکطرفه نمودار آن است که بین گروه‌های سبک یادگیری و عملکرد آن‌ها در آزمون آیلتس تفاوت معناداری وجود دارد. درواقع، عملکرد داوطلبان ایرانی در آزمون‌های خواندن و درک مطلب و درک شنیداری می‌تواند تحت تأثیر سبک‌های یادگیری متفاوت قرار گیرد. مقایسه میانگین نمرات سبک‌های یادگیری مختلف در انواع گوناگون پرسش‌های بخش خواندن و نیز بخش شنیداری آزمون آیلتس از طریق تحلیل واریانس یکطرفه انجام شد. نتایج تحلیل واریانس نشان داد که سبک‌های یادگیری متفاوت، عملکرد متفاوتی در رویارویی با برخی از انواع پرسش‌ها آزمون دارند.

۴. تحلیل داده‌ها

۴-۱. آمار توصیفی اولین پرسش تحقیق

به منظور پاسخ‌گویی به اولین پرسش تحقیق در مورد سبک ترجیحی یادگیری در میان فراگیران زبان انگلیسی به عنوان زبان خارجی، آمار توصیفی مانند فراوانی و درصد محاسبه شد. بیشتر داوطلبان، یعنی ۴۴/۴۴ درصد (۴۰ داوطلب) دارای سبک یادگیری تعاملی بودند؛ ۲۵/۵۶ درصد (۲۲ داوطلب) سبک یادگیری عمل‌گرا داشتند؛ ۱۶/۶۷ درصد از داوطلبان (۱۵ داوطلب) دارای سبک یادگیری فعل بودند؛ نظریه‌پردازان نیز کمترین فراوانی سبک یادگیری

۴-۲. آمار توصیفی دومین پرسش تحقیق

در این پژوهش، چهار گروه از سبک‌های مختلف یادگیری معرفی شدند. جدول شماره ۱ حاوی آمار توصیفی آزمون آیلتس در این چهار گروه است.

جدول ۱: یافته‌های توصیفی آزمون آیلتس گروه‌های مختلف از سبک‌های یادگیری

Table1: Descriptive Statistics for the IELTS Scores of Different Learning Styles Group

سبک یادگیری	تعداد	میانگین	انحراف از معیار	میانگین استاندارد
فعال	۱۵	۶/۱۶۷	۰/۶۶۵۴۲	۰/۲۲۱۸۱
تعاملی	۴۰	۵/۴۲۵	۰/۴۵۱۵۴	۰/۱۹۸۷۴
نظریهپرداز	۱۲	۵/۷۵	۰/۵۱۸۴۴	۰/۲۱۴۵۴
عملگرا	۲۳	۵/۳۰۴	۰/۴۲۱۴۱	۰/۱۹۴۵۱

همان‌طور که از جدول شماره ۱ مشخص است، فعالان بیشترین میانگین را دارند.

۴-۳. تحلیل نتایج آزمون آیلتس

همان‌طور که قبلاً ذکر شد، پرسش دوم تحقیق به این شرح است: آیا بین سبک یادگیری و میزان موفقیت زبان‌آموزان در آزمون‌های زبان انگلیسی تفاوت معناداری وجود دارد؟ برای پاسخ به این پرسش، ابتدا آمار گروهی برای هر گروه و همچنین، برای عملکرد در آزمون آیلتس ارائه شد. پس از آن، تحلیل واریانس یک‌طرفه برای تجزیه و تحلیل و مقایسه میانگین نمرات در چهار گروه سبک‌های یادگیری اجرا شد. چنان‌که پیش‌تر بیان شد، برای مشخص شدن اینکه آیا اختلاف میانگین نمرات چهار گروه معنادار بوده است یا خیر، از واریانس یک‌طرفه استفاده شد. بر اساس نتایج، تمام تفاوت‌های میانگین بین گروه‌ها از لحاظ آماری

معنادار بود. میانگین نمره گروه فعالان به طور معناداری بالاتر از میانگین نمرات گروه‌های دیگر بود و این گروه از سبک‌های یادگیری، بهتر از گروه‌های دیگر عمل کردند.

جدول ۲: نتایج تحلیل واریانس در آزمون آیلتس

Table2: One-way ANOVA Results of IELTS Examination

سطح معناداری	آماره	متوجه مربع	درجه آزادی	مجموع مربعات	
.۰/۰۱۵	۴/۲۰۰	.۰/۶۳۴	۳	۱۹/۳۱۴	بین گروه‌ها
		.۰/۵۲۸	۸۶	۹۴/۱۲۴	داخل گروه
			۸۹	۱۱۳/۴۳۸	مجموع

همان‌طور که در جدول شماره ۲ مشاهده می‌کنیم، سطح معناداری ۰/۰۱۵ است که کمتر از $p=0.05$ را نشان می‌دهد. بنابراین، تفاوت بین گروه‌ها از نظر آماری معنادار است. درنتیجه، فرضیه اول این مطالعه تأیید نمی‌شود؛ زیرا نتایج واریانس یکطرفه از مقایسه میانگین نمرات آیلتس گروه‌ها نشان می‌دهد که بین سبک یادگیری و میزان موفقیت زبان‌آموzan در آزمون‌های زبان انگلیسی تفاوت معناداری وجود دارد.

۴-۴. نتایج آماری پرسش سوم پژوهش

برای یافتن پاسخ پرسش سوم پژوهش در این بخش، نتایج عملکرد گروه‌های مختلف سبک‌های یادگیری در آزمون آیلتس در هر مهارت ارائه شد. برای هر مهارت به طور جداگانه می‌توان میانگین نمرات سبک‌های مختلف را در رویارویی با پرسش‌های مختلف مقایسه کرد.

۴-۵. تنوع سبک یادگیری و درک شنیداری

جدول ۳: نتایج نمرات پرسش‌های بخش شنیداری در انواع سبک‌های یادگیری

Table 3: Basic Statistics of Learning Style Groups' Listening Tasks Scores

تکالیف شنیداری	گروههای سبک یادگیری	تعداد	میانگین میانگین خطای اخراج معیار	اخراج معیار
تمکیل یادداشت	عملگرا	۲۳	۰/۱۱۲۸	۰/۴۱۹۸
	فعال	۱۵	۰/۱۲۶۹	۰/۰۵۵۶۱
	تعاملی	۴۰	۰/۲۴۱۵	۰/۶۱۲۱
	نظریه‌پرداز	۱۲	۰/۱۲۲۴	۰/۶۲۲۱
تمکیل فرم	عملگرا	۲۳	۰/۱۱۹۷	۰/۰۵۱۴۱
	فعال	۱۵	۰/۲۲۱۴	۰/۰۵۳۴۱
	تعاملی	۴۰	۰/۳۱۲۱	۰/۰۶۶۴۱
	نظریه‌پرداز	۱۲	۰/۱۲۴۸	۰/۰۴۵۶۲
چندگزینه‌ای	عملگرا	۲۳	۰/۲۲۶۴	۰/۰۲۵۴۱
	فعال	۱۵	۰/۱۹۴۷	۰/۰۷۰۱۱
	تعاملی	۴۰	۰/۲۰۵۴	۰/۰۶۳۲۱
	نظریه‌پرداز	۱۲	۰/۱۹۲۱	۰/۰۵۸۷۴
تمکیل جمله	عملگرا	۲۳	۰/۲۲۱۴	۰/۰۴۵۱۱
	فعال	۱۵	۰/۲۱۵۹	۰/۰۶۴۱۱
	تعاملی	۴۰	۰/۳۲۱۴	۰/۰۴۱۱۲
	نظریه‌پرداز	۱۲	۰/۱۹۸۱	۰/۰۴۵۴۱
جورکردنی	عملگرا	۲۳	۰/۲۱۵۴	۰/۰۵۱۲۱
	فعال	۱۵	۰/۲۲۳۴	۰/۰۴۵۶۲
	تعاملی	۴۰	۰/۲۴۶۶	۰/۰۴۹۴۴
	نظریه‌پرداز	۱۲	۰/۱۲۱۹	۰/۰۵۴۱۱

نتایج مقایسه عملکرد چهار گروه (با استفاده از تحلیل واریانس یکطرفه) در بخش درک مطلب شنیداری آزمون آیلتس، نشان داد که میانگین نمرات گروه نظریه‌پردازان در پرسش‌های چندگزینه‌ای و جورکردنی بالاتر بود، در حالی که میانگین نمره تعاملی‌ها در پرسش‌های

تمکیل یادداشت بالاتر بود. همچنین، سبک فعال در مقایسه با دیگران در پرسش‌های تکمیل فرم بهتر عمل کرد و عمل‌گرایان پرسش‌های تکمیل جمله را بهتر انجام دادند. به طور کلی تفاوت در سبک‌های یادگیری سبب تنوع عملکرد در انواع پرسش‌های آزمون در بخش درک شنیداری شد؛ اما به سبب نتایج تحلیل واریانس، فقط برخی از تفاصلات میانگین در پرسش‌های گوناگون معنادار بود. در پرسش‌های تکمیل یادداشت، چندگزینه‌ای و جورکردنی، با اختلاف آماری معناداری ($p < 0.05$) روبه‌رو شدیم. بنابراین، فرضیه دوم تحقیق تأیید نمی‌شود و بین تنوع سبک‌های یادگیری و نحوه عملکرد زبان‌آموزان در انواع پرسش‌ها در آزمون آیلتس تفاوت معناداری وجود دارد و سبک‌های گوناگون در رویارویی با پرسش‌های مختلف عملکرد متفاوتی دارند.

۴-۶. تجزیه و تحلیل داده‌های مربوط به پرسش‌های بخش خواندن و درک مطلب

جدول ۴: نمرات پرسش‌های بخش درک مطلب آزمون در گروه‌ها

Table4: Basic Statistics of Learning Style Groups' Reading Comprehension Tasks Scores

پرسش‌های درک مطلب	پرسش‌های جورکردنی	پرسش‌های تکمیلی	بله، خیر و ذکر نشده
پرسش‌های جورکردنی	عمل‌گرا		
	فعال		
	تعاملی		
	نظریه‌پرداز		
	عمل‌گرا		
	فعال		
	تعاملی		
	نظریه‌پرداز		
پرسش‌های تکمیلی	عمل‌گرا		
	فعال		
	تعاملی		
	نظریه‌پرداز		

پرسش‌های درک مطلب	گروه‌های سبک یادگیری	تعداد	میانگین	انحراف معیار	میانگین خطای انحراف معیار
چندگزینه‌ای	عمل‌گرا	۲۳	۰/۴۳۲۲	۰/۲۹۸۴	
	فعال	۱۵	۰/۴۲۱۹	۰/۲۷۳۴	
	تعاملی	۴۰	۰/۶۶۴۱	۰/۲۶۴۸	
	نظریه‌پرداز	۱۲	۰/۵۶۴۱	۰/۲۶۴۲	
پرسش‌های کوتاه‌پاسخ	عمل‌گرا	۲۳	۰/۶۴۱۲	۰/۲۵۴۷	
	فعال	۱۵	۰/۵۴۱۱	۰/۲۶۷۴	
	تعاملی	۴۰	۰/۷۴۱۲	۰/۲۲۵۷	
	نظریه‌پرداز	۱۲	۰/۶۲۱۴	۰/۲۲۵۱	

برای تعیین اینکه تفاوت میانگین نمرات چهار گروه معنادار است یا خیر، واریانس یک‌طرفه انجام شد.

نتایج واریانس یک‌طرفه نشان داد که به استثنای پرسش‌های پله، خیر و ذکرنشده، در سایر انواع پرسش، تفاصل میانگین بین گروه‌ها از لحاظ آماری معنادار نیست. البته، نتایج مقایسه عملکرد چهار گروه، در بخش خواندن و درک مطلب آزمون آیلتس گویای آن بود که میانگین نمره گروه نظریه‌پردازان در پرسش‌های جورکردنی و چندگزینه‌ای بالاتر بود و تعاملی‌ها در پرسش‌های تکمیلی بهتر عمل کردند، در حالی که فعالان عملکرد بهتری در پله، خیر و ذکرنشده داشتند و عملکرد عمل‌گرایان در پرسش‌های کوتاه‌پاسخ بهتر بود. بنابراین، می‌توان نتیجه گرفت که تغییر ناشی از تعلق به گروه‌های مختلف سبک یادگیری سبب تغییر عملکرد در پرسش‌های پله، خیر و ذکرنشده می‌شود. بنابراین، فرضیه دوم تحقیق در این بخش هم تأیید نمی‌شود. بر اساس آنچه بیان شد، در انواع مختلف پرسش‌ها در بخش درک مطلب آزمون آیلتس، تنوع گروه‌های مختلف سبک یادگیری سبب تنوع عملکرد در انواع پرسش‌های آزمون می‌شود.

۵. نتیجه

این مطالعه تلاشی بود برای شناساندن انواع مختلف سبک‌های یادگیری در میان زبان‌آموزان ایرانی که با زبان آموزان سطح IELTS انجام شد. این پژوهش در پی آن بود تا مشخص کند که کدام سبک

یادگیری تأثیر بیشتری در عملکرد زبان آموزان در آزمون IELTS و نیز در پاسخ‌گویی به انواع مختلف پرسش‌های این آزمون دارد. این تحقیق دو فرضیه داشت که بیان می‌کردند:

الف: بین سبک یادگیری و میزان موفقیت زبان آموزان در آزمون‌های زبان انگلیسی تفاوت معناداری وجود ندارد.

ب: بین تنوع سبک‌های یادگیری و نحوه عملکرد زبان آموزان در انواع مختلف پرسش‌ها در آزمون آیلتس تفاوت معناداری وجود ندارد.

هیچ‌کدام از فرضیات تحقیق تأیید نشدند. در ادامه به بررسی عدم اثبات فرضیات تحقیق می‌پردازیم.

۵-۱. عدم اثبات فرضیه اول تحقیق

نتایج تحلیل واریانس در آزمون آیلتس نشان داد که سطح معناداری ۱۵ درصد است که کمتر از $p = .05$ است و تفاوت بین گروه‌ها از نظر آماری معنی‌دار است. بنابراین، فرضیه اول این مطالعه تأیید نمی‌شود. به این دلیل که نتایج واریانس یک طرفه از مقایسه میانگین نمرات آیلتس گروه‌ها نشان داد که بین سبک یادگیری و میزان موفقیت زبان آموزان در آزمون‌های زبان انگلیسی تفاوت معناداری وجود دارد. نتایج آزمون شفر^{۱۰} نشان داد که تفاوت بین گروه‌های فعلان و تعاملی‌ها و نیز تفاوت میان فعلان و عملگرایان قابل توجه است (در سطح معنا داری $p = .005$). تفاوت بین سبک یادگیری تعاملی و نظریه‌پرداز در آزمون شفر منفی شد. این بدان معنی است که سبک نظریه‌پرداز دارای میانگین نمره بهتری است؛ اما تفاوت معنی‌داری بین این دو گروه وجود ندارد. به بیان دیگر، در این قسمت در پژوهش حاضر اثبات شد که سبک‌های یادگیری متفاوت، عملکرد متفاوتی در آزمون دارند و میزان موفقیتشان هم متفاوت است.

۵-۲. عدم اثبات فرضیه دوم تحقیق

در بخش درک مطلب شنیداری به‌سبب نتایج به‌دست آمده از تحلیل واریانس، تنها برخی از تفاصلات میانگین در پرسش‌های گوناگون معنی‌دار بود. در پرسش‌های تکمیل یادداشت، پرسش‌های چند گزینه‌ای و پرسش‌های جورکردنی، با یک اختلاف آماری معنی‌دار روبرو

شده‌یم. بنابراین، می‌توانیم بگوییم که فرضیه دوم تحقیق در این قسمت تأیید نمی‌شود و بین تنوع سبک‌های یادگیری و نحوه عملکرد زبان‌آموzan در انواع مختلف پرسش‌ها در آزمون آیلتس تفاوت معناداری وجود دارد و سبک‌های گوناگون در رویارویی با پرسش‌های مختلف عملکرد متفاوتی دارند. در بخش خواندن و درک مطلب نتایج واریانس یک طرفه نشان داد که به استثنای پرسش‌های بله، خیر و ذکر نشده در سایر انواع پرسش‌ها تفاضل میانگین بین گروه‌ها از لحاظ آماری معنی‌دار نیست. البته، نتایج مقایسه عملکرد چهار گروه در بخش خواندن و درک مطلب آزمون آیلتس نشان داد که میانگین نمره گروه نظریه‌پردازان در پرسش‌های جور کردنی و پرسش‌های چندگزینه‌ای بالاتر بود و تعاملی‌ها در پرسش‌های تکمیلی بهتر عمل کردند، در حالی که فعالان عملکرد بهتری در پرسش‌های بله، خیر و ذکرنشده داشتند و عملکرد عملگرایان در پرسش‌های کوتاه پاسخ بهتر بود. بنابراین، می‌توان نتیجه گرفت که تغییر ناشی از تعلق به گروه‌های مختلف سبک یادگیری سبب تغییر عملکرد می‌شود. بنابراین، فرضیه دوم تحقیق در این بخش هم تأیید نمی‌شود و بیان می‌کنیم که در انواع مختلف پرسش‌ها در بخش درک مطلب آزمون آیلتس، تنوع گروه‌های مختلف سبک یادگیری سبب تنوع عملکرد در انواع پرسش‌های آزمون می‌شود.

در این پژوهش اثبات شد که زبان‌آموzan سبک‌های یادگیری منحصر به فرد و ترجیحی دارند که در این مطالعه فراوانی بیشتر با سبک یادگیری بازنگاری بازتاب‌گرا بود. اگرچه سبک یادگیری فعال با اینکه فراوانی کمتری داشت عملکرد بهتری در آزمون IELTS ارائه داد. از این منظر مطالعه حاضر نتایج مشابهی را با پژوهش‌های متیو (۱۹۹۶) و آکسفورد (۱۹۹۰) نشان می‌دهد که بیان کردن سبک‌های یادگیری در عملکرد در آزمون‌ها و همچنین، در میزان دستاوردهای علمی تأثیرگذار است. انجام پژوهش‌هایی از این دست در افزایش بازده کلاس‌های آموزش زبان انگلیسی مؤثر خواهد بود؛ زیرا توجه معلمان را به تفاوت‌های فردی و ترجیحات شخصی جلب می‌کند که سبب می‌شود چه در هنگام آموزش و چه به هنگام ارزیابی شیوه‌ها و راهکارهای مناسب‌تری منطبق بر تفاوت‌های فردی و ترجیحات شخصی اتخاذ شود. تدریسی که هماهنگ با سبک‌های یادگیری ترجیحی دانش‌آموzan باشد در میزان موفقیت آن‌ها تأثیرگذار است (کرونبرگ، ۲۰۰۸). بنابراین، مدرسین درس زبان انگلیسی اگر به تنوع سبک‌های یادگیری زبان‌آموzan آگاه باشند هم در طرح دروس و هم در طراحی

آزمون تنوع لازم را به وجود می‌آورند و با انتخاب روش‌های مناسب در تدریس و طرح پرسش‌های مناسب در آزمون این هماهنگی را به وجود می‌آورند و راه موفقیت دانش‌آموزان را هموارتر می‌کنند. همواره به این نکته توجه داشته باشید که سبک‌های یادگیری قابل تغییرند و افراد می‌توانند بنا بر موقعیت سبک یادگیری‌شان را تغییر دهند. سبک‌ها مانند توانایی‌ها تا حدود زیادی حاصل تعامل فرد با محیط و قابل توسعه و تحول‌اند. بنابراین، سبک‌ها ثابت نیستند؛ بلکه سیال‌اند، به این معنی که سبک‌های متفاوت چه‌بسا در موقعیت‌های متفاوتی به کار گرفته می‌شوند. فردی که در یک موقعیت به سبک خاصی عمل می‌کند ممکن است در موقعیتی دیگر به سبک دیگری عمل کند. پس، هرچند افراد بیشتر سبک خاصی دارند و آن را به کار می‌گیرند؛ در چارچوب آن سبک محبوس نمی‌مانند و قادرند سبک‌های مختلف خود را با موقعیت‌ها و تکالیف مختلف هماهنگ سازند. بنابراین، آموزگاران می‌توانند کمک کنند تا زبان‌آموزان با شناخت از سبک یادگیری خود بار دیگر به ارزیابی نقاط ضعف و قوت خود بپردازنند تا یادگیری موثرتری داشته باشند.

درنهایت، گفتی است که جنبه بدیع بودن این مطالعه از این روست که کمک می‌کند زبان-آموزان به سبک یادگیری خودشان آگاه شوند و بهره‌گیری از این سبک‌ها را متذکر می‌شود؛ زیرا همان‌طور که ذکر شد زبان‌آموزان اگر تأثیرات منفی سبک یادگیری‌شان را کنترل کنند و تأثیرات مثبت آن را به کار گیرند در یادگیری متعادل‌تر می‌شوند و در فعالیت‌های آموزشی فعال‌تر عمل می‌کنند (بیلگین و دورموس^{۱۷} ۲۰۰۳). در غیر این صورت به خاطر محدودیت‌هایی که سبک یادگیری ایجاد می‌کند، با وجود تلاشی که زبان‌آموزان برای یادگیری و پیشرفت انجام می‌دهند، خطر عدم دستیابی به موقعیت ایجاد می‌شود. حالی از لطف نخواهد بود که به عنوان یک معلم همیشه به یاد داشته باشیم که همه یاد می‌گیریم؛ ولی با سبک‌های متفاوت.

در این تحقیق حجم نمونه به‌دلیل تعداد کم زبان‌آموزان سطح آیلتس در مؤسسه بسیار محدود بود. پیشنهاد می‌شود که محققان در مطالعات آتی از نمونه بزرگ‌تری بهره‌مند شوند. و همچنین، در این مطالعه مجال بررسی راهکارهای یادگیری استفاده شده در افراد با سبک‌های متفاوت میسر نشد که شاید این موضوع در میزان موفقیت فراگیران بی‌اهمیت نباشد و همچنین، تأثیر جنسیت در تعلق به سبک‌های خاص نیز مطالعه نشد. امید است که در مطالعات آینده پژوهشگران محترم به بررسی این نکات نیز بپردازنند.

۶. پیوشت‌ها

1. learning style
2. Matthews
3. Oxford
4. Kolb
5. Honey & Mumford
6. Brown
7. Cohen
8. Reid
9. Theorist
10. Reflector
11. Activist
12. Pragmatist
13. Brindley
14. Grossman
15. Schefer
16. kroneberg
17. Bilgin & Durmus

۷. منابع

- زارعی، عباس و تهمینه خلیلی (۱۳۹۶). «بررسی فراتحلیلی تأثیر شیوه آموزشی ژانرمدار بر پیشرفت میزان مهارت در نگارش زبان انگلیسی». *جستارهای زبانی*. ش. ۵. صص ۱۰۷ - ۱۳۷.
- Abdul Nasir, S. J. (2009). *The Learning Styles of Early Adult Students from Different Cultural Backgrounds in Malaysia*. Distance Education Centre UITM.
- Bilgin, I. & S. Durmuş, (2003), “A comparative research on learning styles and the success of students”. *Theory and Practice*. 3(2). Pp: 381- 400.
- Brown, H.D. (2005). *Principles of Language Learning and Teaching*. New York: Longman.
- Cassidy, S. (2004). “Learning styles: An overview of theories, models, and measure”. *Educational Psychology*. 24(4). Pp: 419- 444.
- Cohen, Chi, (2010), *Development of Geocentric Spatial Language and Cognition: An Eco- Cultural Perspective*. Cambridge: Cambridge University Press.

- Grossman, D. (2011). *A Study of Cognitive Styles and Strategy Use by Successful and Unsuccessful Adult Learners in Switzerland*. (Unpublished Master's Thesis). University of Birmingham.
- Honey, P. & A. Mumford ,(1992), *The Manuals of Learning Styles*. Maidenhead, Berkshire, United Kingdom: Peter Honey Press.
- Khodadady, E. & S. Zeynali, (2012). "Field- dependent/ independent cognitive style and performance on the IELTS listening comprehension". *International Journal of Linguistics*. (3)4. Pp: 35- 62
- Kolb, D.A. (1984). *Experiential learning theory and the learning style inventory: A reply to Freedom and Stump*. Academy of Management Review, 6. Pp: 289- 296.
- Kroneberg, C. (2008). "Ethnic communities and school performance" .*Testing the Theory of Segmented Assimilation*. 620.Pp: 138-160.
- Matthews, D. (1996). *An Investigation of Learning Styles*. The Clearing House.
- Moradkhan, M. (2013). "Identification of learning style strategies which enable college students with differing personality temperament to cope with learning blocks". *International Education Journal*.
- Oxford, R.L. (1990). *What Every Teacher Should Know*. Boston Press.
- Polat, Y.; A.A. Peker; R. Özpeynirci & H. Duman, (2015), "The effect of learning styles of accounting education students on their performance: a field study". *Social and Behavioral Sciences*. 17(4). Pp: 1841- 1848.
- Riyazi, A.(2007). "Individual differences and personal preferences". *Iranian ELT Journal*. 6(2).Pp :35- 50.
- Shen, M. (2010). "Effects of perceptual learning style preferences on L2 lexical inferencing". *System*. 42(2).Pp: 219-234.
- Zarei, A. & T. Khalili, (2016), "Investigating the influence of genre based teaching on the improvement of writing skill of Iranian EFL learners". *Language Related Research*. No. 5. Pp:107-133. [In Persian].

Investigating the Influence of Learning Style Variation on Performance in Various Question Types of IELTS Examination

Mansoureh Sajjadi¹, Mohammad Sadegh Bagheri^{2*}, Firouz Sadighi³

1. English Language Department, Faculty of Humanities, Shiraz Branch, Islamic Azad University, Shiraz, Iran.
2. English Language Department, Faculty of Humanities, Shiraz Branch- Islamic Azad University- Shiraz- Iran.
3. English Language Department, Faculty of Humanities, Shiraz Branch, Islamic Azad University, Shiraz, Iran.

Received: 29/08/2018

Accepted: 16/10/2018

The aim of the present study was to investigate the students' learning styles and their influence on performance in various question types of IELTS examination and also in gaining higher band scores. In order to find answers to research questions, the researcher first used Kolb's questionnaire to recognize individual learning styles of candidates which were accordingly categorized into four classes as activists, theorists, pragmatists and reflectors. According to the results of the ANOVA, in listening comprehension section only some of the mean differences between groups were statistically significant in different question types. In note completion, multiple choice, and matching question types researchers faced a statistically significant difference. The results of the comparison between performances of the four groups in the IELTS reading test revealed that the mean score of the theorist group was higher in matching tasks and multiple choice questions and reflectors out-performed the others in task completion questions while activists had better performance in yes, no, not given tasks and pragmatics were better performers of short answer questions. So, researchers were on the safe side to say that variation due to belonging to different learning style groups causes variation of performance in different question types.

Keywords: Learning styles, Question types, IELTS examination, Learning style preference, Individual difference

* Corresponding author: Email: bagheries@gmail.com